

ANMED

ANADOLU AKDENİZİ
Arkeoloji Haberleri

2014-12

*News of Archaeology from
ANATOLIA'S MEDITERRANEAN AREAS*

(Ayrıbasım/Offprint)



İÇİNDEKİLER

KAZI RAPORLARI

• Alara Kazısı 2013 Yılı Çalışmaları	Osman Eravşar – Nilüfer Karal	1
• Antiochia ad Cragum Arkeolojik Araştırma Projesi: 2013 Sezonu	Michael Hoff – Rhys F. Townsend Birol Can – Ece Erdoğan	6
• Pisidia Antiokheiası Kazısı 2013	Mehmet Özhanlı	14
• 2013 Yılı Arykanda Çalışmaları	V. Macit Tekinalp – Ayça Gerçek	20
• Demre-Myra Aziz Nikolaos Kilisesi Kazı, Koruma ve Onarım Çalışmaları 2013	Sema Doğan	26
• Elaiussa Sebaste 2013	Eugenia Equini Schneider	31
• Kastabala-Hierapolis Kazısı 2013	Turgut H. Zeyrek – Ali Nadir Zeyrek	38
• Kaunos 2013	Cengiz Işık	41
• Kelenderis 2013 Yılı Kazıları	K. Levent Zoroğlu	48
• 2013 Yılı Kibyra Çalışmaları	Şükrü Özudoğlu	55
• Ksanthos 2013 Yılı Çalışmaları	Burhan Varkıvanç	62
• Limyra 2013	Martin Seyer	73
• Olba Kazısı 2013 Yılı Sonuçları	Emel Erten – Murat Özyıldırım – Tuna Akçay	81
• Olympos Kazısı 2013	B. Yelda Olcay Uçkan	84
• Sagalassos'ta Beklenmedik Bir Keşif: Yeni Bir Keramik Atölyesi	Hendrik Uleners – Jeroen Poblome	87
• Side 2013 Yılı Kazı ve Araştırmaları	Hüseyin Sabri Alanyalı	94
• Silifke Kalesi Kazısı 2013 Yılı Çalışmaları	Ali Boran – Halil Sözlü – Nur Bakar İshak Kozak – Zeynep Ketil	109
• Sirkeli Höyük 2013 Yılı Çalışmaları	Ekin Kozal – Mirko Novák	114
• Soli/Pompeiopolis 2013 Kazıları	Remzi Yağcı	118
• Suluin Mağarası Kazısı 2013	Harun Taşkiran	125

YÜZEY ARAŞTIRMA RAPORLARI

• Akdeniz Kıyıları Arkeolojik Sualtı Araştırmaları 2013	Harun Özdaş – Nilhan Kızıldağ	130
• Boğsak YüzeY Araştırması 2013	Günder Varinlioğlu	135
• Burdur İli ve İlçelerinde Fosil Lokalitelerinin Tespiti: YüzeY Araştırması 2013 Yılı Çalışmaları	F. Arzu Demirel	140
• Aşağı Göksu Arkeolojik Kurtarma YüzeY Araştırması Projesi 2013 Sezonu Çalışmaları	Tevfik Emre Şerifoğlu	144
• Kaş Bölgesi Sualtı YüzeY Araştırmaları 2013	Güzden Varinlioğlu	149

CONTENTS

EXCAVATION REPORTS

• <i>Alara Excavations in 2013</i>	<i>Osman Eravşar – Nilüfer Karal</i>	1
• <i>The Antiochia ad Cragum Archaeological Research Project in 2013</i>	<i>Michael Hoff – Rhys F. Townsend</i> <i>Birol Can – Ece Erdoğan</i>	6
• <i>Excavations at Pisidian Antioch in 2013</i>	<i>Mehmet Özhanlı</i>	14
• <i>Work at Arykanda in 2013</i>	<i>V. Macit Tekinalp – Ayça Gerçek</i>	20
• <i>Excavation, Restoration and Conservation Work at St. Nicholas Church in Demre-Myra 2013</i>	<i>Sema Doğan</i>	26
• <i>Elaiussa Sebaste 2013</i>	<i>Eugenia Equini Schneider</i>	31
• <i>Excavations at Kastabala-Hierapolis 2013</i>	<i>Turgut H. Zeyrek – Ali Nadir Zeyrek</i>	38
• <i>Kaunos 2013</i>	<i>Cengiz Işık</i>	41
• <i>Excavations at Kelenderis 2013</i>	<i>K. Levent Zoroğlu</i>	48
• <i>Work at Kibyra in 2013</i>	<i>Şükrü Özudoğlu</i>	55
• <i>Excavations at Xanthos in 2013</i>	<i>Burhan Varkıvanç</i>	62
• <i>Limyra 2013</i>	<i>Martin Seyer</i>	73
• <i>Results of the 2013 Olba Excavations</i>	<i>Emel Erten – Murat Özyıldırım – Tuna Akçay</i>	81
• <i>Excavations at Olympos 2013</i>	<i>B. Yelda Olcay Uçkan</i>	84
• <i>A New and Unexpected Potters' Workshop at Sagalassos</i>	<i>Hendrik Uléners – Jeroen Poblome</i>	87
• <i>Excavations and Research at Side in 2013</i>	<i>Hüseyin Sabri Alanyalı</i>	94
• <i>Excavations at the Silifke Citadel in 2013</i>	<i>Ali Boran – Halil Sözlü – Nur Bakar</i> <i>İshak Kozak – Zeynep Ketil</i>	109
• <i>Sirkeli Höyük 2013 Campaign</i>	<i>Ekin Kozal – Mirko Novák</i>	114
• <i>Excavations at Soli/Pompeiopolis in 2013</i>	<i>Remzi Yağcı</i>	118
• <i>Excavations at Suluin Cave in 2013</i>	<i>Harun Taşkiran</i>	125

SURVEY REPORTS

• <i>Archaeological Underwater Surveys along the Mediterranean Coastline 2013</i>	<i>Harun Özdaş – Nilhan Kızıldağ</i>	130
• <i>Boğsak Archaeological Survey 2013</i>	<i>Günder Varinlioğlu</i>	135
• <i>Surveys for the Identification of Fossil Localities in the Province of Burdur: The 2013 Campaign</i>	<i>F. Arzu Demirel</i>	140
• <i>Lower Göksu Valley Archaeological Salvage Survey Project – 2013 Campaign</i>	<i>Tevfik Emre Şerifoğlu</i>	144
• <i>Underwater Surveys in Kaş Region 2013</i>	<i>Güzden Varinlioğlu</i>	149

İÇİNDEKİLER

• Kibyrtis Araştırmaları 2013	Thomas Corsten – Oliver Höllden	153
• Batı Dağlık Kilikya’da (Antalya, Gazipaşa) İnsan İşkanına Dair Palinolojik Bulgular	Nurgöl Karlıoğlu – Höllya Caner Nicholas K. Rauh – Ünal Akkemik Nesibe Köse	158
• Dağlık Kilikia’da Kentleşme ve Kırsal Yerleşimler Araştırması 2013	Ümit Aydınöđlu	163
• Konana (Conana) 2013 Yılı Yüzey Araştırmaları	Bilge Hürmüzlü – Asuman Coşkun Abuagla Uygar Hecebil	168
• Kremna ve Çevresi Yüzey Araştırması 2013	Hüseyin Metin – B. Ayça Polat Becks Ralf Becks	171
• Limyra Teritoryumu Araştırmaları 2013: Yalak Başı Antik Yerleşimi ve Çevresi	Mustafa Demirel – Banu Yener-Marksteiner Oliver Höllden	179
• Corpus Inscriptionum Latinarum XVII/5-3 Miliaria Provinciarum Lyciae-Pamphyliae et Ciliciae Projesi ve 2013 Yılı Çalışma Raporu	Hamdi Şahin	184
• Phaselis ve Teritoryumu Yüzey Araştırması 2013	Murat Arslan – Nihal Tüner Önen	189
• Kuzey Pisidia Yüzey Araştırması 2013	Fikret Özcan	196
• Sagalassos Yüzey Araştırması 2013: Teritoryumdaki Ören Yerlerinin Yeniden Ziyaret Edilmesi	Eva Kaptijn – Marc Waelkens Jeroen Poblome	200
• Tarsus’taki Donuk Taş Yüzey Araştırmaları: Antik Dünyanın En Büyük Tapınağı	Winfried Held – Henning Burwitz Deniz Kaplan	208
• Termessos Araştırmaları 2013	Mehmet Kürkçü	219
• Toçak Dağı Zirvesi Yüzey Araştırması (Limyra) 2013	Martin Seyer – Helmut Lotz Pascale Brandstätter	224
• 2013 Yılı Uylupınar (Erken Kibyra) Yerleşimi Yüzey Araştırması	F. Eray Dökü	230

DİĞER ÇALIŞMA RAPORLARI

• Antalya, Kaleiçi Akmed Oteli Sondaj ve Kazı Çalışmaları	Ünal Çınar – Hüseyin Toprak	237
• Alanya Kalesi 2013 Yılı Çalışmaları	Seher Türkmen – Osman Eravşar Faruk Yılmaz	250
• Düver Yerleşim Tarihi Araştırmaları Projesi: 2013 Yılı Kurtarma Kazısı	H. Ali Ekinci – Tarkan Kahya	255

CONTENTS

• <i>Research in the Kibyratis in 2013</i>	Thomas Corsten – Oliver Hülten	153
• <i>Palynological Evidence for Human Occupance in Western Rough Cilicia (Antalya, Gazipaşa)</i>	Nurgül Karlıoğlu – Hülya Caner Nicholas K. Rauh – Ünal Akkemik Nesibe Köse	158
• <i>Surveys on Urbanization and Rural Settlements in Rough Cilicia 2013</i>	Ümit Aydınoğlu	163
• <i>Surveys at Konane (Conana) in 2013</i>	Bilge Hürmüzlü – Asuman Coşkun Abuagla Uygar Hecebil	168
• <i>Surveys in and around Kremna in 2013</i>	Hüseyin Metin – B. Ayça Polat Becks Ralf Becks	171
• <i>Research in the Territory of Limyra in 2013: The Ancient Settlement on Yalak Başı and its Environment</i>	Mustafa Demirel – Banu Yener-Marksteiner Oliver Hülten	179
• <i>2013 Progress Report of the Project Corpus Inscriptionum Latinarum XVII/5-3 Miliaria Provinciarum Lyciae-Pamphylicae et Ciliciae</i>	Hamdi Şahin	184
• <i>The Surface Exploration of Phaselis and its Territorium 2013</i>	Murat Arslan – Nihal Tüner Önen	189
• <i>Surveys in North Pisidia 2013</i>	Fikret Özcan	196
• <i>The Sagalassos Survey 2013: Revisiting Sites in the Territory</i>	Eva Kaptijn – Marc Waelkens Jeroen Poblome	200
• <i>Surveys at Donuk Taş, Tarsus: The Largest Temple of the Ancient World</i>	Winfried Held – Henning Burwitz Deniz Kaplan	208
• <i>Surveys at Termessos 2013</i>	Mehmet Kürkcü	219
• <i>Survey on the Peak of Toçak Dağı (Limyra) 2013</i>	Martin Seyer – Helmut Lotz Pascale Brandstätter	224
• <i>2013 Surveys at Uylupınar Settlement (Early Kibyra)</i>	F. Eray Dökü	230

OTHER REPORTS

• <i>Antalya Kaleiçi Sondages and Excavations at Akmed Hotel</i>	Ünal Çınar – Hüseyin Toprak	237
• <i>Work at the Alanya Citadel in 2013</i>	Seher Türkmen – Osman Eravşar Faruk Yilmazer	250
• <i>The Düver Settlement History Research Project: Rescue Excavations in 2013</i>	H. Ali Ekinci – Tarkan Kahya	255

İÇİNDEKİLER

• Bir Başkenti Tanıtmak: Yeni Hatay Arkeoloji Müzesi, Alalah Sergi Salonu	Murat Akar	261
• Antalya, Kaleiçi 124 Ada 13 Parsel Sondaj Kazısı	Ferhan Büyükyörük	267
• Korba Antik Yerleşimi Kurtarma Kazısı	Ferhan Büyükyörük	272
• Perge 2013 Yılı Kazıları	Onur Kara – Mustafa Demirel	277
• Side Arkeoloji Müzesi’nde 2013’de Yürütülen Numismatik Araştırmaları	A. Tolga Tek – Hüseyin Köker	292
• Silifke Müzesi’nden Üç Adet Dirhem Ağırlığı	Oğuz Tekin	294
• Mersin Yumuktepe Höyüğü Kazılarında Ele Geçen Orta Çağ Madeni Buluntuları	Gülgün Köroğlu	296
• Mersin Yumuktepe Höyüğü Arkeobotanik Çalışmaları	Burhan Ulaş	306

CONTENTS

• <i>Presenting a Capital City: The Alalakh Gallery in the New Hatay Archaeological Museum</i>	<i>Murat Akar</i>	261
• <i>Sondage at Insula 124 Lot 13 in Kaleiçi, Antalya</i>	<i>Ferhan Büyükyörük</i>	267
• <i>Rescue Excavations at Ancient Korba</i>	<i>Ferhan Büyükyörük</i>	272
• <i>Excavations in Perge in 2013</i>	<i>Onur Kara – Mustafa Demirel</i>	277
• <i>Numismatic Studies at the Side Archaeological Museum in 2013</i>	<i>A. Tolga Tek – Hüseyin Köker</i>	292
• <i>Three Dirham Weights in Silifke Museum</i>	<i>Oğuz Tekin</i>	294
• <i>Medieval Metal Finds Uncovered at Mersin Yumuktepe Höyüğü</i>	<i>Gülgün Köroğlu</i>	296
• <i>Mersin Yumuktepe Höyüğü Archaeobotanic Studies</i>	<i>Burhan Ulaş</i>	306



Prof. Dr. CEVDET BAYBURTLUOĞLU
(1934-2013)

Hiç şüphe yok ki yıllar geçse de Likya'nın gök kubbesinde Cevdet Bayburtluoğlu'nun bıraktığı "hoş sada" yankılanacaktır.

ANMED'in bu sayısı, bir vefa ve saygı gereği Adalya Bilim Danışma Kurulu Üyesi, AKMED Kütüphanesinin nazık ve cömert bağışçısı Cevdet Bayburtluoğlu'nun aziz hatırasına armağandır.

The pleasant voice left by Cevdet Bayburtluoğlu will ring in the empyrean of Lycia ever after.

This issue of ANMED is dedicated, in fidelity and respect, to the dear memory of Cevdet Bayburtluoğlu, a generous and kind donor to the Library and member of the Academic Advisory Board of AKMED.

Phaselis ve Teritoryumu Yüzey Araştırması 2013

The Surface Exploration of Phaselis and its Territorium 2013

Murat ARSLAN – Nihal TÜNER ÖNEN

Günümüzde Kemer İlçesi'nin Tekirova Beldesi idari sınırları içerisinde kalan Phaselis antik kenti ve teritoryumunun ikinci sezon yüzey araştırması T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın izniyle 26 Ağustos-25 Eylül tarihleri arasında, cross-disiplinler bir yaklaşımla; arkeoloji, epigrafi, tarihsel coğrafya, mimari, flora-fauna, çevre ve ekoloji uzmanlarından oluşan disiplinlerarası ekiplerin katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir*. 2013 yılı araştırmaları sırasında esas itibarıyla, kent içi ulaşım ağının tespiti, su yolu ve kanalizasyon sisteminin belirlenmesi, kent limanı ve güney limanının, liman donatıları, mendirekler başta olmak üzere kent planına aktarılma çalışmalarının yanı sıra akropolis ile nekropolis incelemelerine odaklanılmıştır. Bunu yaparken epigrafik belgeler, arkeolojik ve mimari kalıntılar, üç boyutlu ve uzaktan algılama ekipmanlarıyla fotoğraflanıp GPS koordinatları alınarak uydu fotoğrafları üzerine yerleştirilmiş ve elde edilen veriler hazırlamakta olduğumuz topoğrafik haritaya ve kent planına işlenmiştir. Ayrıca kentin yayıldığı mekân ile çevre ilişkisinin çok yönlü araştırmalarla irdelenmesi

The second season of the surface exploration of the ancient city of Phaselis and its territorium, lying within the administrative borders of modern-day Tekirova, Kemer, was conducted by an interdisciplinary team following a cross-disciplinary approach, consisting of experts on archaeology, epigraphy, historical geography, architecture, flora and fauna, environment and ecology. This investigation was conducted between the 26th of August and the 25th of September with the permission of the Turkish Ministry of Culture and Tourism. The research activities in 2013 focused mainly upon determining the road network within the city, the water courses and drainage systems. Studies were also undertaken to determine Phaselis' harbour and southern port's equipment and breakwaters within the city plan and the analysis of the acropolis and necropolis. In the course of this research employing 3-D and distant sensors, epigraphical documents, as well as the archaeological and architectural remains were photographed, GPS coordinates were established and marked on the*

* Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi adına başkanlığımızda sürdürülen yüzey araştırması, Antalya Müzesi'nden Arkeolog A. Tosun'un temsilciliğinde ve Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü Eskiçağ Akdeniz Araştırmaları A.B.D. yüksek lisan öğrencileri F. Yılmaz, E. Kurul, A. Akçay, E. Çelik ve Edebiyat Fakültesi'nden E. Bilgiç, E. Alten ile Ark. B. Gürel ve İSGB uzmanı A.Önen'in katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya değişik tarihlerde değişik uzmanlık alanlarından araştırmacılar katılmıştır: Liman Araştırmaları için Selçuk Üniversitesi'nden Uzm.Ark. Dr. E. Aslan ve Uzm. Ark. S. Baybo; Flora/Botanik Araştırmaları için Doç. Dr. S. R. Göktürk, Doç. Dr. H. Sert ve Yrd. Doç. Dr. Ö. Tufan Çetin; Fauna/Zooloji Araştırmaları için Yrd. Doç. Dr. M. Yavuz ve Uzm. R. Tunç; Ekoloji Araştırmaları için Doç. Dr. H. Çetin; Hava Fotoğraflarının çekimi için Ark. A. Karahan. Araştırmamıza katılan tüm araştırmacı ve öğrencilerimiz ile Bakanlık Temsilcimize değerli katılımları için teşekkür ederiz.

* The surface survey conducted under our direction for the Akdeniz University Faculty of Literature was carried out by Archaeologist A. Tosun from the Antalya Museum; F. Yılmaz, E. Kurul, A. Akçay and E. Çelik, postgraduate students from the Mediterranean Civilizations Research Institute, Ancient Mediterranean Department; E. Bilgiç and E. Alten from the Faculty of Literature; Archaeologist B. Gürel and OHSS A. Önen. Various researchers with various fields of expertise contributed to our research at different times. We thank all the researchers and students who participated in this research and the representative of the Ministry: in the harbour research, Exp. Archaeologist Dr. E. Aslan and Exp. Archaeologist S. Baybo from Selçuk University; Flora/Botanic Research, Assoc. Prof. S. R. Göktürk, Assoc. Prof. H. Sert and Assist. Prof. Ö. Tufan Çetin; Fauna/Zoology Research, Assist. Prof. M. Yavuz and Exp. R. Tunç; Research on Ecology, Assoc. Prof. H. Çetin and Aerial Photographs, Archaeologist A. Karahan.



Res. 1
Phaselis hava
fotoğrafı
Fig. 1
Aerial view of
Phaselis

amacıyla çevresel, ekolojik ve flora-fauna'ya yönelik çalışmalar yapılmıştır.

Kentin arkeolojik dokusu ve mimari yapısının yanı sıra ulaşım ağının, su temin sistemi ile kırsal yerleşimlerin tespiti ve belgelenmesi hususunda yürütülen arkeoloji araştırmaları kendi içinde kent içi ve akropolis çalışmaları, liman araştırmaları, yol ve hidrografi yapılarına yönelik araştırmalar ile kırsal yerleşim tespiti araştırmaları olarak dört başlık altında ele alınmıştır. Akropolis çalışmaları, tiyatronun güneybatısında yer alan akropolis girişinden itibaren güney batı istikametinde devam ettirilmiştir. İlk etapta tiyatro ile güney liman arasında uzanan güneybatı etekleri araştırma alanı olarak tespit edilmiştir. Çam ağaçları ve yoğun bitki örtüsü altında kalmış olan bu lokasyon, yapı kalıntılarından anlaşıldığı üzere kronolojik bir bütünlük içinde kentin yerleşim arkeolojisine ışık tutan veriler sunmaktadır. Burası dik bayır, koruma duvarı ve anıtsal yapı komplekslerinin tesis edilmesine olanak veren teraslar tarafından şekillendirilmiştir. Bununla birlikte akropolisin genelinde ve bu alanda temizlik çalışmaları ve kazı yapılmadan yerleşim imar planının ve mimari dokunun ayrıntılı tasvirini sunmak ve onun kent çekirdeğiyle bağlantısını anlamak pek olanaklı görülmemektedir (Res. 1).

Tiyatronun yaklaşık 120-130 m. kadar güneybatısında devam ettirilen araştırmalarda, tiyatronun doğusunda

satellite images, and all the data was recorded on the topographic map and on the city plan. In addition, a detailed analysis was conducted to examine the relationship between the area covered by the city and its environment, determining the environmental and ecological factors, as well as the flora and fauna.

The archaeological research on the detection and documentation of the city's transport network, water systems and the associated rural settlements, as also determining the archaeological textures and architectural structures can be classified under four headings the analysis of the city and the acropolis; the examination of the ports; the examination of the roads and water-related structures; the establishment of the location of rural settlements. The exploration of the acropolis began from its entrance, on the south-west side of the theatre and extended in a south-west direction. The lower ground to the south-west extending between the theatre and the southern port was the chosen area of exploration. As understood from the structural remains, this site, heavily populated by pine trees and with a rich flora, provides data concerning the city's settlement archaeology with chronological integrity. The land has a terraced form that enabled the construction of retaining walls and complex monumental structures. However, unless both the acropolis and the whole site are cleaned and excavated, to present any

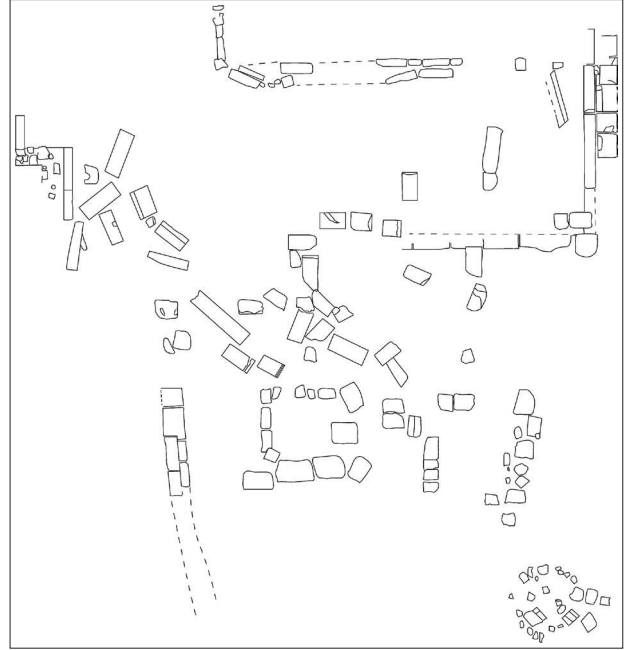


Res. 2
Akropolis
üzerinde bulunan
baş parçası
Fig. 2
Fragment of head
found at the
Acropolis

izlerine rastlanan cadde üzerinde ince grenli, beyaz renkli mermerden yapılmış, olasılıkla bir heykel başına ait, boyundan itibaren yüzün sol yarısı mevcut olan bir baş parçası bulunmuştur (Res. 2).

Akropolis çalışmaları sırasında profilli ve tarihlendirilebilen yüzey seramikleri çizilmiş ve fotoğraflanmıştır. Çizimi yapılan buluntular arasında Klasik Dönem'e tarihlendirilen günlük kullanım kap parçaları, Hellenistik Dönem seramikleri ile Roma Dönemi terra sigillata kap fragmanları yer almaktadır.

Bu seneki araştırmalarımız sırasında akropolis'in güney-batısında, teraslanmış alan üzerine oturtulmuş, üç basamağı görülebilen podyumlu yapı kalıntısı (tapınak?) tespit edilmiş ve görülebilen kalıntılarına ait taş planı çıkartılmıştır. Yoğun bitki örtüsü, depremler ve yangınlar dolayısıyla zarar görmüş yapının tam teşekküllü mimari planını çıkarmak, yüzey araştırması teknikleriyle mümkün görülmemektedir (Çiz. 1). Arazideki yoğun maki, sarmaşık ve diken-likeni kaplı bitki örtüsü, detaylı araştırmayı ve çizim çalışmalarını olumsuz yönde etkilemiştir. Tespit edildiği kadarıyla, yapı kuzey-güney doğrultuludur ve kuzeyde sütunlu bir girişe sahiptir. Sütunlu girişin üzerindeki arşitrav bloklarında yapı yazıtını taşımaktadır. Yapı içinde ve çevresinde Korinth tarzı başlık parçaları, yazılı-yazısız arşitrav parçaları, lento blokları, hyperthyron parçaları görülmektedir. Mermere yakın, nitelikli kireçtaşıından sütun kalıntıları beş adet sütunu tamamlar durumdadır. Sütunlu girişin doğu kenarında, metalden bir heykelin yerleştirildiği bir heykel kaidesi bulunmaktadır. Mimari parçalar üzerinde palmet, lon kymation'u, astragal (inci-boncuk) dizisi, dalga motifi gibi bezemeler tespit edilmiştir. Kuzey-güney doğrultusunda uzanan stylobat yapısının batısında, 2,5x2,5 m. ölçülerinde planlanmış ve işlevi henüz belirlenememiş bir mekân bulunmaktadır.



Çiz. 1 Akropolis üzerindeki sütunlu yapının taş planı
Dwg. 1 Ground plan of the columned structure at the Acropolis

detailed description of the settlement plan and the architectural texture, as well as to establish its connection with the nucleus of the city seems impossible (Fig. 1).

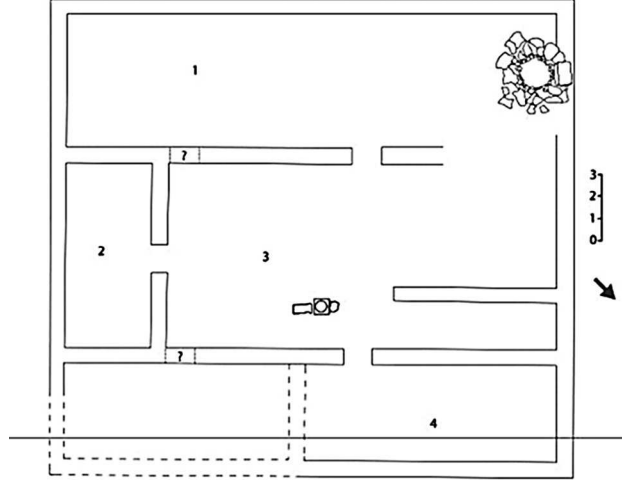
During research conducted 120-130 m. south-west of the theatre, on the road whose traces could be detected on the east side of the theatre, a fragment was found that possibly belonged to the left side of a face from the neck upward from the head of a fine-grained white marble statue (Fig. 2).

In the survey of the acropolis, we drew, photographed and recorded the profiles of the dateable surface ceramics. The fragments of dishes in daily use dating from the Classical Period, ceramics from the Hellenistic Period and terra sigillata pottery fragments from the Roman Period were amongst the finds drawn.

On the terraced land on the south-west side of the acropolis, the ruins of a podium structure (a temple?) with three visible steps was found, and a stone plan of its visible remains was made. It is impossible to make a detailed architectural plan utilizing surface exploration techniques because the site has been damaged by thick vegetation, earthquakes and fires (Dwg. 1). This area is densely covered in shrubs, ivy, thorny plants and lichens, and these were a serious impediment to research and drawing. As far as could be determined, the structure is orientated in a north-south direction and has a portico to the north. The architrave blocks fallen from above the



Res. 3
Erkek heykeline
ait parça
Fig. 3
Fragment of a
male statue



Çiz. 2 Kent limanı ile kuzey liman arasında kalan yapı kalıntıları
Dwg. 2 Building remains between the city harbour and
north harbour

Araştırma İstasyonu etrafında yapılan gözlemlerde, ince grenli, beyaz renkli mermerden yapılmış, çıplak bir erkek heykelinin, göbek, bel ve kalça bölümü ile bacakların uyluk üst kısmından itibaren mevcut gövde parçasına ait iki parça ile beyazımtırak bej renkli, ince gözenekli kireçtaşıdan yapılmış, Herakles Farnese heykeline ait kaide üzerinde Herakles'in sopasına ait iki fragman bulunmuştur (Res. 3).

Liman araştırmaları kapsamında, Kuzey Limanı ve Kent Limanı arasında uzanan yaklaşık 4,20 m. yüksekliğindeki anakaya üzerinde toplamda üç ayrı bölümlenme gösteren bir yapı kalıntısı gözlenmiştir. Bu alanda tüm yüzeyi kaplayan kırık hexaplex trunculus kabukları ile iki adet işlik olarak kullanılmış olabilecek taş tekne ve atık su kanalının varlığı, antikçağ boya endüstrisinin en önemli ürünlerinden biri olan mürekşlerin bu tepelik üzerinde eflatun rengin elde edilmesi amacıyla işlenmiş olabileceği ihtimalini göstermektedir (Res. 4). Purpur işliği olduğu düşünülen söz konusu alan ile kent limanı arasında, dalgaların ortaya çıkardığı bir çocuk heykeli bulunmuştur (Res. 5). Bu alanın yaklaşık 10 m. batısında, dış duvarları ve iç bölümlenmeleri kısmen algılanabilen Geç Antik Dönem'e tarihlenebilecek dörtgen planlı büyük bir yapı kalıntısı yer almaktadır (Çiz. 2)

Sualtı araştırmaları ekibimiz tarafından gerçekleştirilen kent liman araştırmaları, izinler gereği bu sezon itibarıyla maske, palet ve şnorkel ile su üzerinden ve kıyı alanlarında karadan yapılmıştır. Yapılan ilk tespit ve belirleme çalışmalarında kent limanındaki palamar bağlama bloklarından bazıları görülmüş, kent limanları tetkik edilerek ön incelemeleri yapılmış, demirleme alanlarının tespitine başlanmış ve limanlara ilişkin durum raporu çıkartılmıştır.

Kentin su temini yapılarına ve yol güzergahlarına yönelik araştırmalar ile kırsal yerleşim tespiti çalışmaları

portico carry the building inscription. Within and around the structure there are fragments – and larger pieces of Corinthian capitals, architrave fragments with or without inscriptions, lento blocks and hyperthyron pieces. The remains of marble-like, high quality limestone columns indicated that, when intact the podium supported a building with 5 columns. On the east side of the portico is a pedestal upon which a metal statue once stood. The architectural pieces are decorated with lines of palmette, Ionian kymation, astragal and wavy motifs. West of the stylobate structure extending in a north-south direction is a structure whose plan measures 2.5x2.5 m.; however, its function is presently undetermined.

During our exploration around the Research Station two sculptural pieces belonging to the torso of a male nude statue carved in fine-grained white marble were found: the belly, waist, hip and the upper part of thighs; also two pieces from a sculpture of Heracles' club of the type resting on the pedestal of the statue of the Farnese Heracles. These were carved in a whitish-beige, fine grained limestone (Fig. 3).

In the context of the Harbour research, the remains of a structure were investigated. It showed three different sections on the nearly 4.2 m. high bedrock extending between the Northern Port and the City Harbour. The broken shells of hexaplex trunculus, covered the whole surface, and the existence of two stone troughs, which may have been used in workshops together with a waste water channel, indicate the possibility that murex, a most important dye material within the ancient dye industry, was processed on this hill to produce the purple dye



Res. 4 Hexaplex Trunculus kabukları ile iki adet işlik olarak kullanılmış olabilecek taş tekne
Fig. 4 Hexaplex Trunculus (murex) shells and two stone basins which might have been used as work-areas



Res. 5 Çocuk heykeli
Fig. 5 Child statue

kapsamında bu yıl Tahtalı Dağ'ın doğu eteklerinden kente kadarki alana odaklanılmıştır. Kentteki aquadukta su getiren güzergah Tahtalı Dağ'a çıkan teleferik yapısının hemen arkasından başlayarak yer yer tahribata uğramakla birlikte belirli ölçülerde kentin kuzey limanına kadar takip edilmiş GPS koordinatları alınarak topografik haritaya işlenmiştir. Hidrografik çalışmaların ve ölçümlerin yanı sıra Phaselis'in kuzeybatı nekropolisinden Tahtalı Dağ istikametine doğru ilerleyen antik bir yol güzergahının, koordinatları alınmış ve topografik haritaya işlenmiştir (Res. 6).

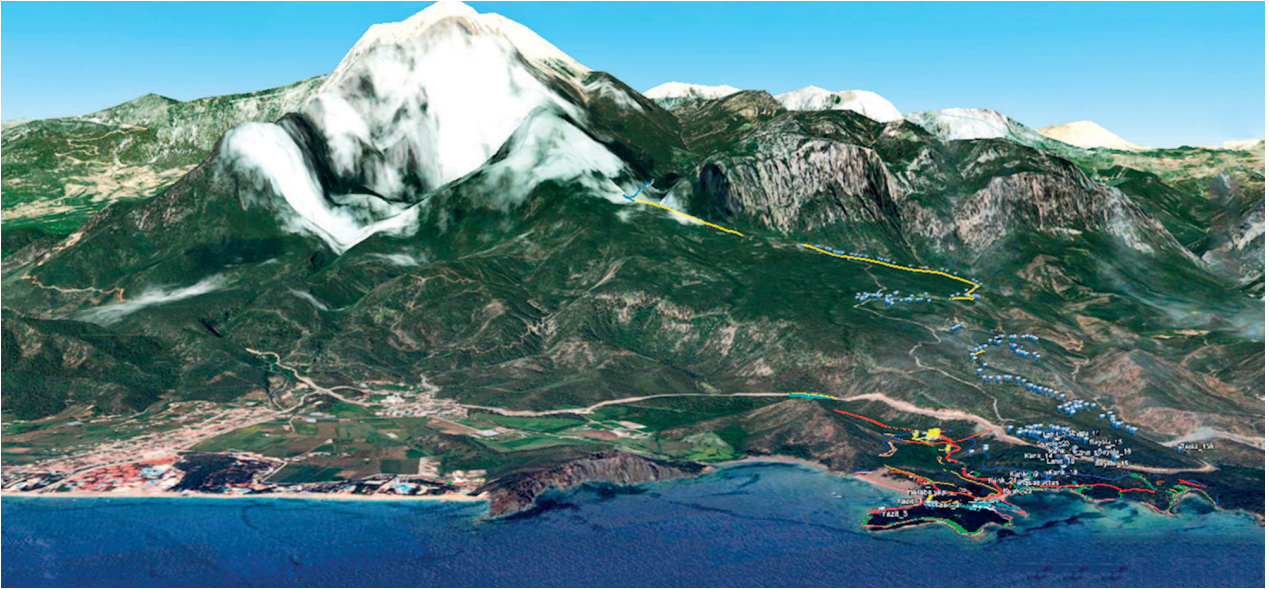
Tahtalı Dağ istikametinde yapılan tarihsel coğrafi araştırmalar sırasında bu bölgenin Tahtalı istikametine doğru teraslamalar yapılarak tarımsal üretim amaçlı: özellikle zeytin yetiştiriciliği ve zeytinyağı ticareti için, kullanıldığı tespit edilmiştir. Söz konusu lokasyonda yer alan yerleşim yerleri, çiftlik evleri, işlikler, kuleler, mezar alanları ve arkeolojik kalıntılar Phaselis'in hemen batısında yükselen Tahtalı Dağ eteklerinin yoğun olarak kullanıldığını ve kentin kırsal alanlarının yoğun bir şekilde iskan edildiğini göstermiştir (Res. 7). Kentin ekonomi tarihine ve ihracatına ışık tutan, teritoryumunda tespit edilen yeni materyal kültür kalıntıları envanterlenmiş, GPS koordinatları alınarak uydu fotoğrafları üzerinde yerlerine yerleştirilmiştir.

Epigrafi çalışmaları sırasında ana caddede bir, akropolis ve eteklerinde üç, güney limanda bir adet olmak üzere toplamda beş tane yeni yazıt bulunmuştur. Ayrıca kentteki yayınlı-yayınsız epigrafik belgelerin tespit çalışmalarına devam edilmiş, bulunan yazıtlar yerlerinde

(Fig. 4). Between this site, which is thought to have been a dye workshop, and the city harbour, a statue of a child was found (Fig. 5). About 10 m. west of this site are the ruins of a large structure in the form of a quadrangle with partially defined outer walls and inner sections that might date from Late Antiquity (Dwg. 2).

This season, in accordance with the regulations, our underwater research team conducted their harbour investigations at sea wearing face masks, flippers and snorkels and along the coastal regions on land. During the initial investigation and localization studies some of the stone blocks to which in antiquity cables were attached were found in the city harbour. The city's ports were examined and an initial analysis was made; the anchorage sites were detected; and finally a status report of the ports was made.

Within this year's research on the city's water-supply structures, roads and rural-settlements, we focused upon the area lying between the eastern slopes of Tahtalı Dağ and the city. Although the route that conveyed water to the city's aqueducts has been partly damaged –from behind the Tahtalı Dağ cable car structure onwards– we managed to trace its course to some extent until it reached the northern port of the city. We then recorded its GPS coordinates as well as its position on the topographic map. In addition to hydrographic surveying and measurements, the course of an ancient road extending from the north-west necropolis of Phaselis towards Tahtalı Dağ was also found, its coordinates taken and its location recorded on the topographic map (Fig. 6).



Res.6 Tahtalı istikameti doğrultusunda devam eden su yolu ve karayolu

Fig. 6 Waterway and highway in the direction to Tahtalı

kontrol edilerek envanterlenmiştir. Akropolis'in güney-batı eteğinde bu sene itibarıyla tespit edilen ve Arkaik/ Erken Klasik Dönem'e tarihlendirilen Athena Polias'a adak yazıtı şimdiye kadar Phaselis'te bulunmuş en erken yazıtlardan biridir (Res. 8). Böylelikle Phaselis'in Arkaik Dönemi'ne ilintili bilgiler somut olarak belgelenmekte, kentin ve bölgenin yerleşim tarihinin ve arkeolojisinin değerlendirilmesine ışık tutacak yeni verilerin derlenmesine olanak sağlanmaktadır.

Kentin en erken yazıtlarından biri yanında, şimdiye kadar bilinen en geç epigrafik belgesi de ana cadde üzerinde belgelenmiştir. Yazıt ortografik açıdan değerlendirildiğinde M.S. III. yy.'ın son çeyreği ile M.S. IV. yy.'a tarihlenebilir. Kentin en erken ve en geç yazıtları göz önüne alındığında, Phaselis kentinin en az bin yıl boyunca kesintisiz olarak yerleşim gördüğü epigrafik olarak da belgelenmiş olmaktadır. Yaklaşık 200 yıldır kesintilerle de olsa araştırılmış olan kentten, daha kazı yapılmaksızın böylesi önemli epigrafik buluntulara rastlanması memnuniyet vericidir. 2013 yılı araştırmaları sırasında, 1940'lı yıllarda bulunup yayınlanmış, fakat ne fotoğraf ne de çizim olarak somut verileri bulunmayan yazıtların yeniden bulunmaları ve envanterleri alınarak sabitlenmeleri de oldukça önemli bir çalışma getirisi olmuştur. Söz konusu yazıtlar 1969-1972 yılları arasında kentte çalışan Blackmann tarafından da aranmalarına rağmen bulunamamışlardır.

2013 yılı çalışmaları kapsamında geçen sene olduğu üzere flora, fauna ve ekoloji araştırmaları

The historical geography research conducted in the direction of Tahtalı Dağ has established that this terraced area was used for agricultural production, particularly for olive trees and for olive oil production. The settlements, farm houses, workshops, towers, graveyards and other archaeological remains that were extant in this area show that the slopes of Tahtalı Dağ rising just west of Phaselis and the rural areas of the city were formerly densely inhabited (Fig. 7). These new material culture remains, found within its territorium, which provide insight into the economic history and nature of exports from the port of Phaselis, were inventoried, GPS coordinates were taken and finds recorded on the satellite images.

During the course of this survey work five new inscriptions were found: one on the main road, three on the acropolis and in its lower area, and one at the southern port. The search for both the formerly published and for unpublished epigraphic documents was conducted, and the inscriptions found were examined in situ and inventoried. The votive inscription to Athena Polias, which was discovered this year on the lower, south-west side of the acropolis, is dated to the Archaic/Early Classical period (Fig. 8). It is the earliest inscription to have been discovered at Phaselis. Evidence concerning Archaic Phaselis has now been found and documented, which reveals new data illuminating the settlement history and archaeology of Phaselis and its territorium.

Phaselis' latest known epigraphic document, as well as its earliest inscription, was documented from the main



Res. 7 Tahtalı Dağ eteklerinde Hellenistik kule kalıntısı
Fig. 7 Remains of a Hellenistic tower at the foot of Tahtalı Dağ



Res. 8 Athena Polias'a adak yazıtı
Fig. 8 Votive inscription to Athena Polias

gerçekleştirilmiştir. Flora-fauna ile ornitoloji'nin yanı sıra vektörel ve mantar-likan çalışmaları konusunda uzman ekipler tarafından herhangi bir toplama yapılmadan sadece fotoğraflanarak araştırma yapılmış ve son derece özgün, yeni buluntular saptanmıştır.

Multi-disipliner bilimsel ekipler eşliğinde sürdürülen Phaselis Antik Kenti ve Teritoryumu Yüzey Araştırmaları'ndan 2012-2013 senelerinde elde edilen buluntuların detaylı tetkiklerini ve sonuçlarını içeren tematik makaleler kitaplaştırılma aşamasındadır.

street. When the inscription is orthographically analysed, it may be dated to between the last quarter of the 3rd to the 4th century A.D. When the earliest and the latest inscriptions from the city are considered, we understand that Phaselis was, in all probability, inhabited without interruption for at least one thousand years. The city has been investigated at various intervals over the last 200 years, and so we are truly pleased to discover such a treasure of important epigraphic finds without even mounting excavations. During research in 2013, the rediscovery and inventorying of the inscriptions found and published in 1940s, but which were neither photographed nor drawn, were also important and productive developments. Between 1969 and 1972 Blackmann had searched in Phaselis for these inscriptions but he was unable to find them.

In 2013, as in 2012, flora-fauna and ecological research were carried out. The teams specialising in vectoral and fungi-lichen studies, as well as on the flora and fauna and ornithology. They conducted their research without collecting anything; only taking photographs and new unique finds were made.

Thematic articles, which focus upon detailed analysis and the results from finds made during the 2012-2013 surface exploration of the ancient Phaselis and its territory conducted by our multi-disciplinary scientific team, will comprise a series of volumes.